

सियार ओर ढोल

एक बार एक जंगल के निकट दो राजाओं के बीच घोर युद्ध हुआ। एक जीता दूसरा हारा। सेनाएं अपने नगरों को लौट गईं। बस, सेना का एक ढोल पीछे रह गया। उस ढोल को बजा-बजाकर सेना के साथ गए भांड व चारण रात को वीरता की कहानियां सुनाते थे।

युद्ध के बाद एक दिन आंधी आई। आंधी के ज़ोर में वह ढोल लुढ़कता-पुढ़कता एक सूखे पेड़ के पास जाकर टिक गया। उस पेड़ की सूखी टहनियां ढोल से इस तरह से सट गई थीं कि तेज हवा चलते ही ढोल पर टकरा जाती थीं और ढमाढ़म ढमाढ़म की गुंजायमान आवाज़ होती।

एक सियार उस क्षेत्र में घूमता था। उसने ढोल की आवाज़ सुनी। वह बड़ा भयभीत हुआ। ऐसी अजीब आवाज़ बोलते पहले उसने किसी जानवर को नहीं सुना था। वह सोचने लगा कि यह कैसा जानवर हैं, जो ऐसी जोरदार बोली बोलता हैं 'ढमाढ़म'। सियार छिपकर ढोल को देखता रहता, यह जानने के लिए कि यह जीव उड़ने वाला हैं या चार टांगो पर दौड़ने वाला।

एक दिन सियार झाड़ी के पीछे छुप कर ढोल पर नजर रखे था। तभी पेड़ से नीचे उतरती हुई एक गिलहरी कूदकर ढोल पर उतरी। हलकी-सी ढम की आवाज़ भी हुई। गिलहरी ढोल पर बैठी दाना कुतरती रही।

सियार बड़बड़ाया 'ओह! तो यह कोई हिंसक जीव नहीं हैं। मुझे भी डरना नहीं चाहिए।'

सियार फूंक-फूंककर क़दम रखता ढोल के निकट गया। उसे सूंघा। ढोल का उसे न कहीं सिर नजर आया और न पैर। तभी हवा के झुंके से टहनियां ढोल से टकराईं। ढम की आवाज़ हुई और सियार उछलकर पीछे जा गिरा।

'अब समझ आया।' सियार उठने की कोशिश करता हुआ बोला 'यह तो बाहर का खोल हैं। जीव इस खोल के अंदर हैं। आवाज़ बता रही हैं कि जो कोई जीव इस खोल के भीतर रहता हैं, वह मोटा-ताजा होना चाहिए। चर्बी से भरा शरीर। तभी ये ढम=ढम की जोरदार बोली बोलता हैं।'

अपनी मांद में घुसते ही सियार बोला 'ओ सियारी! दावत खाने के लिए तैयार हो जा। एक मोटे-ताजे शिकार का पता लगाकर आया हूं।'

सियारी पूछने लगी 'तुम उसे मारकर क्यों नहीं लाए?'

सियार ने उसे झिड़की दी 'क्योंकि मैं तेरी तरह मूर्ख नहीं हूं। वह एक खोल के भीतर छिपा बैठा हैं। खोल ऐसा हैं कि उसमें दो तरफ सूखी चमड़ी के दरवाज़े हैं। मैं एक तरफ से हाथ डाल उसे पकड़ने की कोशिश करता तो वह दूसरे दरवाज़े से न भाग जाता?'

चांद निकलने पर दोनों ढोल की ओर गए। जब वह निकट पहुंच ही रहे थे कि फिर हवा से टहनियां ढोल पर टकराईं और ढम-ढम की आवाज़

निकली। सियार सियारी के कान में बोला 'सुनी उसकी आवाज? जरा सोच
जिसकी आवाज़ ऐसी गहरी हैं, वह खुद कितना मोटा ताजा होगा।'

दोनों ढोल को सीधा कर उसके दोनों ओर बैठे और लगे दांतो से ढोल
के दोनों चमड़ी वाले भाग के किनारे फाड़ने। जैसे ही चमड़ियां कटने
लगी, सियार बोला 'होशियार रहना। एक साथ हाथ अंदर डाल शिकार को
दबोचना हैं।' दोनों ने 'हूं' की आवाज़ के साथ हाथ ढोल के भीतर डाले
और अंदर टटोलने लगे। अदर्क कुछ नहीं था। एक दूसरे के हाथ ही पकड़
में आए। दोनों चिल्लाए हैं! यहां तो कुछ नहीं हैं।' और वे माथा पीटकर
रह गए।

अनुवादः कुलदीप धर

ਮਿਧਾਰ ਤਾਰ ਟੈਲ-ਪੰਜਾਬ

ਏਕ ਗਾਰ ਏਕ ਝੰਗਲ ਕੇ ਨਿਕਾਈ ਰਾਹਾਂ ਕੇ ਗੀਡ ਪੈਰ ਬੁਢ੍ਹੀ ਫਸ਼।
ਏਕ ਸ਼ੀਤਾ ਫੁੱਪਗਾ ਛਾਗਾ। ਮੋਨਾਂ ਮੁਪਣੇ ਨਗਰੋਂ ਕੋਂਲੈਂ ਗੱਡੀਆਂ ਰਖ,
ਮੋਨਾ ਕਾ ਏਕ ਟੈਲ ਪੀਂਕੇ ਰਹ ਗਵਾ। ਉਮ ਟੈਲ ਕੇ ਰਾਹ-ਰਾਹ ਕਰ ਮੋਨਾ
ਕੇ ਮਾਥ ਗਾਰ ਚਾਈ ਵ ਹਾਰਾਂ ਰਾਤ ਕੇ ਵੀਰਤਾ ਕੀ ਕਹਾਨਿਧਾਂ
ਮੁਨਾਤੂ ਥੋ।

ਬੁਢ੍ਹੀ ਕੇ ਗਾਰ ਏਕ ਮਿਨ ਮੁੰਧੀ ਸੁਝੀ। ਮੁੰਧੀ ਕੋ ਸ਼ੈਨ ਮੰਵਦ ਟੈਲ
ਲੁਢਕਤਾ-ਪੁਲਕਤਾ ਏਕ ਮੁਹੈ ਪੇਡ ਕੇ ਪਾਮ ਰਕਹ ਇਕ ਗਵਾ। ਉਮ
ਪੇਡ ਕੀ ਮੁਾਪੀ ਏਨਿਧਾਂ ਟੈਲ ਮੇ ਜਮ ਤੁਰਦ ਮੇ ਮਣ ਗੱਡੀ ਥੀਂ ਕਿ ਤੇਣ
ਦਰਾ ਹਲਤੂ ਜੀ ਟੈਲ ਪਰ ਏਕਗਾ ਰਾਤੀ ਥੀਂ ਤਾਰ ਫੁਭਾਫ-ਫੁਭਾਫ
ਕੀ ਗੁੰਝਘਭਾਨ ਸੁਵਾਣ ਟੈਤੀ।

ਏਕ ਮਿਧਾਰ ਉਮ ਕੌਝ ਮੰਘੁਮਤਾ ਥਾ। ਉਮਨੇ ਟੈਲ ਕੀ ਸੁਵਾਣ ਪੁਨੀ।
ਵਹ ਰਹਾ ਚਹੁਰੀਤ ਫਸ਼। ਟੋਭੀ ਮੁਣੀਗ ਸੁਵਾਣ ਰੈਲਤੂ ਪਲਲੇ ਉਮਨੇ
ਕਿਭੀ ਰਨਵਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮੁਨਾ ਥਾ। ਵਹ ਮੈਹਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਧਹ ਕੈਮਾ
ਰਨਵਰ ਹੈ, ਸੋ ਟੋਭੀ ਸ਼ੈਨਮਾਰ ਰੈਲੀ ਰੈਲਤੂ ਹੈ 'ਫੁਭਾਫ'। ਮਿਧਾਰ
ਕਿਪਕਰ ਟੈਲ ਕੇ ਟੋਧਤਾ ਰਹਤਾ, ਵਹ ਰਨਵੇ ਕੇ ਲਿਏ ਕਿ ਧਹ
ਸੀਵ ਤੁਝਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਯਾ ਹਾਰ ਏਂਗੇ ਪਰ ਟੈਝਨੇ ਵਾਲਾ।
ਏਕ ਮਿਨ ਮਿਧਾਰ ਜਾਣੀ ਕੇ ਪੀਂਕੇ ਫੁੱਪਕਰ ਟੈਲ ਪਰ ਨਣਰ ਰਾਪੇ ਥਾ।
ਤਨੀ ਪੇਡ ਮੇ ਜੀਂਦੀ ਤਤਰਤੀ ਫੁੱਝੀ ਏਕ ਗਿਲਫਰੀ ਕੁਢਕਰ ਟੈਲ ਪਰ
ਤਤਰੀ। ਫਲ ਕੀ-ਮੀ ਫੁੱਭ ਕੀ ਸੁਵਾਣ ਨੀ ਫੁੱਝੀ। ਗਿਲਫਰੀ ਟੈਲ ਪਰ ਹੈਂਦੀ
ਹਾਨਾ ਕੁਤਰਤੀ ਰਨੀ।

ਮਿਧਾਰ ਰਾਹੁਣਾ ਥਾਗਾ, 'ਤਦ! ਤੇ ਬਨ ਕੇ ਰੋਂ ਫਿਮਕ ਸੀਵ ਨਈਂ ਹੈ। ਭੁਝੋ
ਗੀ ਚੁਨਾ ਨਈਂ ਹਾਡਿਆ।'

ਮਿਧਾਰ ਟੁੱਕ-ਟੁੱਕ ਕਰ ਕਟਾ ਮਾਪਤ ਟੈਲ ਕੇ ਨਿਕਾਏ ਗਥਾ। ਤੁਮੇ
ਮੁੰਘਾ। ਟੈਲ ਕਾ ਤੁਮੇ ਨ ਕਈ ਮਿਰ ਨਾਲ ਸੁਧਾ ਤਾਰ ਨ ਪੈਗ। ਤੁਸੀਂ
ਦਰਾ ਕੇ ਹੋਂਕੇ ਮੇਂਦੁਨਿਧਾਂ ਟੈਲ ਮੇਂਦੁਕਾਂ। ਰੁਭ ਕੀ ਸੁਵਾਣ ਫੁੱਝੋ
ਤਾਰ ਮਿਧਾਰ ਤਕਲ ਕਰ ਪੀਂਕੇ ਰਾਗਾ।

'ਸਰ ਮਭਾਅ ਸੁਧਾ', ਮਿਧਾਰ ਤੁਠੇ ਕੀ ਕੌਸਿਸ਼ ਕਰਤਾ ਫਸੁਰੈਲਾ, 'ਬਨ
ਤੇ ਰਾਹਰ ਕਾ ਪੈਲ ਹੈ। ਸੀਵ ਤੁਮ ਪੈਲ ਕੇ ਯੰਤਰ ਹੈ। ਸੁਵਾਣ ਰਤ ਰਨੀ
ਹੈ ਕਿ ਏਂ ਕੋਂਝੋ ਸੀਵ ਤੁਮ ਪੈਲ ਕੇ ਹੀਤਰ ਰਨਤ ਹੈ, ਬਨ ਭੈਣ-ਤਾਣ
ਹੈਨਾ ਹਾਡਿਆ। ਹਾਡੀ ਮੇਂ ਚੁਨਾ ਸਗੀਗ। ਤੁਸੀਂ ਚੋ ਰੁਭ-ਰੁਭ ਕੀ ਸੈਰਾਨ
ਰੈਲੀ ਰੈਲਤ ਹੈ।'

ਸਪਨੀ ਭਾਂਦ ਮੈਂ ਘੁਮਹੈ ਕੀ ਮਿਧਾਰ ਰੈਲਾ, 'ਤ ਮਿਧਾਰੀ! ਰਾਵਤ ਆਨੇ
ਕੇ ਲਿਆ ਤੈਥਾਰ ਹੈ ਰਾਕ ਭੈਣ-ਤਾਣੇ ਸਿਕਾਰ ਕਾ ਪਤ ਲਗਾਕਰ
ਸੁਧਾ ਛਾ।'

ਮਿਧਾਰੀ ਪੁਕਾਨੇ ਲਗੀ, 'ਤੁਮ ਤੁਮੇ ਭਾਰ ਕਰ ਕੁੱਝ ਨਈਂ ਲਾਓ?'

ਮਿਧਾਰ ਨੇ ਤੁਮੇ ਗਿਲੁਕੀ ਪੀ, 'ਕੁੱਝ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਸੀਂ ਤਰਫ ਭੁਲ ਨਈਂ ਛਾ। ਬਨ
ਾਕ ਪੈਲ ਕੇ ਹੀਤਰ ਕਿਧਾ ਰੈਂਡਾ ਹੈ। ਪੈਲ ਕਿਮਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਮ ਮੈਂਦੇ
ਤਰਦ ਮੁਅਧੀ ਹਾਮੜੀ ਕੇ ਰਾਵਾਣੇ ਹੈਂ। ਮੈਂਦਾਕ ਤਰਦ ਮੇਂ ਦਾਥ ਚਾਲ
ਤੁਮੇ ਪਕਛਾਨੇ ਕੀ ਕੌਸਿਸ਼ ਕਰਤਾ ਤੇ ਬਨ ਰੁਖਰੋ ਰਾਵਾਣੇ ਮੇਂ ਨ ਚਾਗ
ਦਤੁ?'

ਹਾਂ

ਰਾਨਿਕਲਾਨੇ ਪਰ ਮੈਂਦੇ ਟੈਲ ਕੀ ਤਾਰ ਗਾ। ਏਗ ਵੇਂ ਨਿਕਾਏ ਪਕੁੰਹ ਦੀ
ਰਹੈ ਚੋ ਕਿ ਢਿਰ ਦਰਾ ਮੇਂਦੁਨਿਧਾਂ ਟੈਲ ਪਰ ਏਕਗਾਂ ਤਾਰ ਰੁਭ-
ਰੁਭ ਕੀ ਸੁਵਾਣ ਨਿਕਲੀ। ਮਿਧਾਰ ਮਿਧਾਰੀ ਕੇ ਕਾਨ ਮੈਂਡੈਲਾ, 'ਮੁਜੀ
ਤੁਮਕੀ ਸੁਵਾਣ? ਏਗ ਮੈਂਹ ਸਿਮਕੀ ਸੁਵਾਣ ਕਿਮੀ ਗਫਰੀ ਹੈ, ਬਨ

ਏਥੁ ਕਿਤਨਾ ਮੈਂ ਤਾਰ ਕੈਗਾ।

ਟੈਂਡੇ ਟੈਲ ਕੇ ਪੀਣਾ ਕਰ ਉਮਕੇ ਟੈਂਡੇ ਤਾਰ ਹੈਂ ਤਾਰ ਲਗੇ ਰਾਂਡੇ ਮੈਂ ਟੈਲ
ਕੇ ਟੈਂਡੇ ਸ਼ਬਦੀ ਵਾਲੇ ਚਾਗ ਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਢਾਢੌ। ਲੈਮੋ ਜੀ ਸ਼ਬਦਿਧਾਂ
ਕਾਨੇ ਲਗੀ, ਮਿਥਾਰ ਹੈਲਾ, 'ਫੈਸਿਥਾਰ ਰਫਨਾ। ਇਕ ਭਾਘ ਦਾ ਘ
ਧੰਨਵਾਲ ਸਿਕਾਰ ਕੇ ਰੱਖੋ ਸਾਨਾ ਹੈ।'

ਟੈਂਡੇ ਨੇ 'ਝੁ' ਕੀ ਸੁਵਾਲ ਕੇ ਭਾਘ ਦਾ ਘ ਟੈਲ ਕੇ ਚੀਤਰ ਚਾਲੇ ਤਾਰ
ਧੰਨਵਾਲੇ ਨੇ ਲਗੇ। ਧੰਨਵਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਥਾ। ਇਕ-ਛੁਮਰੇ ਕੇ ਦਾ ਘ ਜੀ
ਪਕਛ ਮੈਂ ਸੁਣ।

ਟੈਂਡੇ ਸਿਲਾਅ, 'ਹੈ ! ਬਨਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।' ਤਾਰ ਵੇ ਭਾਘ ਪੀਏ ਕਰ
ਰਹ ਗਏ।

ਮੀਅਪ : ਰਾਝੀ-ਰਾਝੀ ਸਾਧੀ ਭਾਰਤੇ ਵਾਲੇ ਲੈਗ ਹੀ ਟੈਲ ਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀ
ਧੰਨਵਾਲੇ ਪਿਆਪਲੇ ਕੈਤੇ ਹੈਂ।

.....
ਬਨ ਕਹਾਂ ਨੀ ਮੁਨਤੇ ਕੇ ਰਾਠ ਪਿੰਗਲ ਕਾਨੇ ਕਹਾ, "ਚਾਂਡੀ, ਮੈਂ ਕੂ ਕੁੰ?
ਲੁਧ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਰ ਮਹੀ ਭਾਘੀ ਰੁਧੀਤੀ ਕੈਕਰ ਚਾਗਨੇ
ਪਰ ਤੁਲੈ ਹੈਂਤੇ ਸ਼ਕੋਲਾ ਮੈਂ ਜੀ ਕੈਮੇ ਹੈਂਦ੍ਰ ਮੇਰਦ ਮਕਤਾ ਹੈਂ?"

ਧੰਨਵਾਲ ਕਾਨੇ ਕਹਾ, "ਜੇਮੈਂ ਸੁਪਕੇ ਮੇਵਕੇਂ ਕਾ ਕੂ ਟੈਖ ਹੈ! ਲੈਮਾ
ਭਾਲਿਕ ਕਰੋਗਾ ਵੈਭਾ ਜੀ ਮੇਵਕ ਕਰੋਗਾ। ਤੇ ਸੀ ਸੁਪ ਤੁਰ ਤੁਕ ਬਨੀ
ਠਹਿਰਾ ਲੁਧ ਤੁਕ ਮੈਂ ਤੁਮ ਸੁਵਾਲ ਕੇ ਵਿਖਿਧ ਮੈਂਠੀਕ-ਠੀਕ ਪਤ ਨ
ਲਗ ਨੀ।"

ਪਿੰਗਲ ਕਾਨੇ ਸੁਝਦ ਮੇਂ ਪੁਛਾ, "ਕੂ ਤੁਮ ਵਾਮੁਰ ਮੈਂ ਵਨੀ ਲੁਚੈ ਕੀ ਮੈਂ
ਰਹੇ ਹੈਂ?"

ਦੱਮਨਕ ਨੇ ਏਵਾਰ ਟਿਆ, "ਮਾਮੀ ਕੀ ਸੂਝ ਮੈਤੇ ਬੈਗੂ ਮੇਵਕ ਕੋਈ ਜੀ
ਕਾਮ ਕਰ ਪਕਤਾ ਹੈ, ਹਾਂਕੇ ਤੁਮੇ ਮੰਪ ਕੇ ਭੁੰਫ ਮੰਨਾ ਚਲਨਾ ਪੜ੍ਹ
ਧਾ ਮਭੁੰਦ ਜੀ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੜ੍ਹ। ਰਾਸ਼ਤ ਕੇ ਹਾਂਡਿਆ ਕਿ ਇਮੇ ਜੀ
ਮੇਵਕ ਕੇ ਮਦਾ ਸੁਪੱਜੇ ਨਿਕਣ ਰਾਂਧਾ।"

ਪਿੰਗਲਕ ਨੇ ਕਹਾ, "ਸਗਰ ਇੰਡੀ ਰਾਤ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ, ਚੜ੍ਹ ਤੁਮਹਾਂ ਭਾਜ
ਖੰਗਲ ਮਥ ਹੈ।"

ਦੱਮਨਕ ਤੁਮਕੇ ਪ੍ਰਾਭ ਕਰਕੇ ਸੁਰਾਣ ਕੀ ਟਿਆ ਮੰਨਾ ਮੇਲ ਪਣ।

ਪਿੰਗਲਕ ਕੇ ਪਕਤਾਰ ਲੈਂਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਮੈਨੇ ਰੋਕਾਰ ਜੀ ਦੱਮਨਕ ਕੀ
ਰਾਤੋਂ ਮੰਨੁਕਰ ਤੁਮੇ ਸੁਪੱਜੇ ਭਨ ਕਾ ਰੁਹਾਨਾ ਹੈ। ਤੁਮਕਾ ਕੁਝ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ! ਪਛਲੇ ਮੜ੍ਹੀ ਕਾ ਪੜ੍ਹ ਕਿਨ ਰਾਤੇ ਕੇ ਕਾਰਾਂ ਵਹ ਧਿਆਨ ਹੈ
ਹੈ ਜੀ। ਰੁਹਾਨਾ ਲੈਂਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਵਹ ਜੀ ਤੇ ਹੈ ਮਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਮਨਕ
ਲਾਲ ਹਾਂ ਮੰਨੁਕਰ ਸੜ੍ਹੇ ਮੇਲ ਰਾਹ ਤੂਰ ਰਾਹ ਮੰਨੁਕਰ ਲਗਾਕਰ
ਭੂਅ ਕੇ ਜੀ ਭਰਵਾ ਹੋਏ ਹੈ, ਸੁਰ ਤੇ ਏਕ ਜੀ ਰਾਭੂ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦੁਮਰੀ
ਝੁਗ ਕਿਪਕਰ ਦੱਮਨਕ ਕੇ ਸੁਣੇ ਕੀ ਰਾਹ ਹੋਏ ਹੈ।

ਤੁਹਾਂ ਦੱਮਨਕ ਪੰਡੁ-ਪੰਡੁ ਮੰਣੀਵਕ ਕੇ ਪਾਮ ਪੁੰਜਾ ਹੈ ਤੇ ਤੁਮਕੀ
ਧੁਸੀ ਕਾ ਹਿਕਾਨਾ ਨ ਰਹਾ। ਸਿਮਕੋ ਰਹ ਮੇ ਮਿਠ ਕੀ ਰਨ ਨਿਕਲ
ਰਾਨੀ ਥੀ, ਵਹ ਤੇ ਘਹ ਭਾਮੂਲੀ-ਮਾ ਰੈਲ ਹੈ। ਦੱਮਨਕ ਤੁਮ ਮ੍ਰਿਤੀ ਮੇ
ਲਾਹ ਤੁਹਾਨੇ ਕੀ ਮੈਹਾਂਨੇ ਲਗ--ਸੁਰ ਤੇ ਤੁਮ ਰੈਲ ਮੇ ਮੱਛਿ ਧਾ ਵਿਗ੍ਨ,
ਕੁਝ ਜੀ ਕਰਕੇ ਪਿੰਗਲਕ ਕੇ ਮਹਣ ਜੀ ਸੁਪੱਜੇ ਵਸ ਮੰਨਿਆ ਰ
ਮਕਤਾ ਹੈ। ਘਨੀ ਮੈਹਾਂਨੁ-ਮੈਹਾਂਨਾ ਵਹ ਲੈਂਕਰ ਪਿੰਗਲਕ ਕੇ ਪਾਮ
ਪੁੰਜਾ।

ਪਿੰਗਲਕ ਤੁਮੇ ਸੁਉ ਟੋਪ ਮੰਚਲ ਕਰ ਹੈਂਦਾ ਗਥਾ। ਦੱਮਨਕ ਨੇ ਪਿੰਗਲਕ
ਕੇ ਪ੍ਰਾਭ ਕਿਥਾ।

ਪਿੰਗਲ ਕਾਂ ਪੁਕਾ, "ਤੁਮਨੇ ਤੁਮ ਰਥਕੜ ਪਾਣੀ ਕੇ ਟੋਪਾ ਕੂ?"
ਦੱਸਨ ਕਾਂ ਕਹਾ, "ਸੁਪਕੀ ਕੂਪਾ ਮੇ ਮੈਂ ਤੁਮੇ ਟੋਪ ਸੁਧਾ ਕੀਂ।"
ਪਿੰਗਲ ਕੇ ਸੁਸ਼ੁਦ ਫਸੁ- 'ਮਹਾ?'

ਪਿੰਗਲ ਕਾਂ ਸੁਪਕੀ ਟੋਪ ਬਿਏਂਕੇ ਕੇ ਲਿਆ ਕਹਾ, "ਤੇ ਫਿਰ ਤੁਮ
ਰਲਵਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੁਮੈਂ ਕੋਈ ਟਿਕਾ? ਸਾਥੰ ਤੁਮਨੇ ਤੱਤੀਲਿਆ
ਤੁਮਕੇ ਕੋਈ ਟਿਕਾ ਨੈਗਾ ਕਿ ਰੁਲਮਾਲੀ ਲੈਗ ਸੁਪਨੇ ਮਭਾਨ ਰਲਵਾਲੇ
ਮੇ ਹੀ ਰੌਹ ਧ ਮਿਤ੍ਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਕਈ ਵਹ ਮਹਾਰਲੀ ਤਾਰ ਕਈ ਤੁਮ
ਈਮਾ ਤੁਸੂਲ, ਵਿਚਮ੍ਹ ਪਾਣੀ!"

ਦੱਸਨ ਕਾਂ ਭਨ ਕਾ ਛੈਠ ਕਿਧਾ ਕਰ ਕਹਾ, "ਈਮਾ ਹੀ ਮਨੀ ਵਹ
ਮਹਾਮੁਸਾ ਮਹਾਜਾ ਹੈ। ਰਲਮਾਲੀ ਹੈ। ਤਾਰ ਮੈਂ ਏਕ ਰਥਮ ਝੜ੍ਹ, ਮੀਨ
ਪਾਣੀ ਹੈ। ਤੇ ਸੀ ਧਾਰੀ ਸੁਪ ਕਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਮ ਹੀ ਲਾਕਰ ਸੁਪਕੀ ਮੇਰਾ ਮੈਂ
ਲਗਾ ਮਕਤਾ ਹੈ।"

ਪਿੰਗਲ ਕਾਂ ਯਕਿਤ ਟੈਕਰ ਕਹਾ, "ਮਹਾ ਕਹਤੇ ਹੋ? ਈਮਾ ਮੰਚਵ
ਹੈ?"

ਦੱਸਨ ਕੌਲਾ, "ਤੁਹਾਡੀ ਕੋ ਲਿਆ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੰਚਵ ਨਹੀਂ।"

ਤੇ ਪਿੰਗਲ ਕਾਂ ਕਹਾ, "ਸਾਗਰ ਈਮੀ ਰਾਤ ਹੈ। ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਣ ਮੇ ਹੀ ਤੁਮਕੇ
ਸੁਪਨਾ ਮੰਤ੍ਰੀ ਨਿਧੁਕੁ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਤੁਮੈਂਪ੍ਰਾ ਪਾ ਰਥਾ ਤਾਰ ਮੰਚ ਕੇ
ਸਹਿਕਾਰ ਟੈਤਾ ਹੈ।"

ਪਦ ਤਾਰ ਸਹਿਕਾਰ ਪਾਕਰ ਪੁਮਨਾਨ ਦੱਸਨ ਕੁ ਜੀ ਸਾਨ ਮੇ ਹਲਤਾ
ਫਸੁ ਮੰਣੀਵਕ ਕੇ ਪਾਮ ਪਕਿਆ ਤਾਰ ਗੁਰਾਕਰ ਕੌਲਾ, "ਤਾਰ ਇਖੂਰੈਲ,
ਤਹਿਰ ਸਾ ਮੌਰ ਖਾਮੀ ਪਿੰਗਲ ਕੁ ਤੋਂ ਤੁਲਾ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿੱਜਕ
ਟੈਕਰ ਰਕਾਨੈ- ਗਰਣੈ ਕੀ ਤੁਹਾਨ ਟਿਮੁੜ ਕੈਮੇ ਫਰੋ?"

ਮੰਣੀਵਕ ਨੇ ਪੁਕਾ, "ਥਹ ਪਿੰਗਲ ਕ ਕੈਚ ਹੈ, ਹਾਰੋ?"

ਦੁਮਨ ਕ ਨੇ ਝੜਪ ਕਿਥਾ, "ਸਾਰੋ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਨਗਾਲ ਮਿੱਛ ਪਿੰਗਲ ਕ ਕੈਚ ਨਹੀਂ ਸਨਤਾ? ਯਾਹੀ ਤੁਹਾਂ ਪਤਾ ਹਲ ਰਾਗਾ। ਥਹ ਟੋਧ, ਰਹਗਾਂ ਕੇ ਪੇਡ ਕੇ ਚੀਜ਼ ਯਪੜ੍ਹ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਭਾਗ ਦੋ ਮਿੱਛ ਹੈਂਤ ਹੈ, ਵਾਹੀ ਫ਼ਮਾਰੋ ਭਾਖੀ ਪਿੰਗਲ ਕ ਹੈ।"

ਥਹ ਮੁਚਕਰ ਮੰਣੀਵਕ ਕੀ ਕੱਪਕੱਪੀ ਛਏ ਗਿਆ। ਥਹ ਕਾਤਰ ਖੁਰ ਮੰਡੇਲਾ, "ਹਾਰੋ, ਤੁਮਹੈਂ ਯਾਤਰ ਮੁਹੱਨ ਲਗਉ ਕੈਂਦੀ ਯਪੜ੍ਹ ਭਾਖੀ ਮੇ ਭੁਹੈ ਭਾਦ ਕਰਵਾ ਦੈਂਤੈ ਮੈਂ ਯਾਹੀ ਤੁਮਹਾਰੇ ਭਾਗ ਹਲਾ ਹਲਤਾ ਹੈਂਦਾ।"

ਦੁਮਨ ਕ ਨੇ ਕਹਾ, "ਹਾਤੈਂਤੀਕ ਹੈ, ਤੁਮਹਾਰੀ! ਯਚਾਹਾ, ੦ਫਰੋ ਮੈਂ ਯਾਹੀ ਭਾਖੀ ਮੇ ਪੁਕਕਰ ਮੁਹੱਨ ਹੈਂਦਾ।"

ਥਹ ਪਿੰਗਲ ਕੇ ਪਾਮ ਰਾਕਰ ਹੈਲਾ, "ਭਾਖੀ, ਥਹ ਕੋਂਹੋ ਭਾਮੁਲੀ ਏਂਤੁ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਥਹ ਤੈਂਤੁ ਚਗਵਾਨਾ ਸੰਕਰ ਕਾ ਵਾਫਨ ਵਖਤ ਹੈ। ਮੌਰੋ ਪੁਕਨੈ ਪਰ ਤੁਮਹੈਂ ਰਤਾਘ ਕਿ ਚਗਵਾਨਾ ਸੰਕਰ ਕੇ ਯੂਦੇਸ ਮੇ ਥਹ ਨਿਤੁ ਧਹੀ ਸੁਕਰ ਬਖਨਾ-ਤੇ ਪਰ ਫ਼ਰੀ-ਫ਼ਰੀ ਭਾਮ ਹਾਰਤਾ ਹੈ। ਤਾਰ ਤੁਮ ਵਨ ਮੰਘੁਮਾ ਕਰਤਾ ਹੈ।"

ਪਿੰਗਲ ਕ ਚਹੂਹੀਤੁ ਹੈਂਕਰ ਹੈਲਾ, "ਥਹ ਮਹ ਜੀ ਹੈਂਗਾ, ਕੁੱਕਿ ਚਗਵਾਨਾ ਕੀ ਰੂਪਾ ਕੇ ਰਿਨਾ ਭਾਮ ਹਾਰਨੈਵਾਲਾ ਥਹ ਪਾਣੀ ਮਦ੍ਦੇ ਮੇ ਹੋ ਵਨ ਮੰਡੇ ਤੁਰਨ ਮੇ ਚਕਰਾਤਾ ਫਸੁ, ਨਿਰੁਧ ਵਿਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਮਕਤਾ। ਪੈਰ, ਥਹ ਰਤਾ ਕਿ ਧਰ ਥਹ ਕਲਤਾ ਹੈ ਹੈ?"

ਦੁਮਨ ਕ ਹੈਲਾ, "ਮੈਂ ਤੁਮਹੈਂ ਕਲ ਕਿਥਾ ਹੈ ਕਿ ਥਹ ਵਨ ਚਗਵਤੀ ਦ੍ਰਿੜਾ ਕੇ ਵਾਫਨ ਮੌਰੋ ਭਾਖੀ ਪਿੰਗਲ ਕ ਮਿੱਛ ਕੇ ਯਣਿਕਾਰ ਮੰਡੇ ਹੈ, ਤੁਮਲਿਆ ਤੁਨਕੇ ਪਾਮ ਹਲਕਰ ਹਾਰੋ-ਹਾਰੋ ਕੇ ਭਾਗ ਰਹਤੇ ਫਾਰ ਤੁਮ ਵਨ ਮੰਘ ਮੇ ਹਾਰੋ। ਮੇਰੀ ਰਾਤ ਮੁਚਕਰ ਤੁਮਹੈਂ ਯੁਪਮੇ ਭਿੜਤਾ ਕੀ

वामना की है।"

पिंगल करके उपम फसा वह प्रमंभा करते था रैला, "भंडिवर,
उम एनू है! भै उमके शुष्यमान मिया; लेकिन उम भूते ही
उममे शुष्यमान मिला कर भरे पाम ले मुआ!"

मध्यनक शपनी ब्रह्मिवर छागृ पर उत्तराता फसु द्विष्ट भंडीवक के
पाम पर्हिया। रैला, "भित्र! भरे ध्वाभी ने उमके शुष्यमान रे मिया
है। यह उम नितर लेकर भरे भाष रालै। किंतु वाम रहे कि रास
का भाष आर कृपा पाने के राम ही उम ऊभमे उमित वृवद्धार
ही करना। कर्णी खभंड में शुकर भनभाना शुमराम न कर रहौना।
मैं भभयानुकूल ही मामन करुंगा। भंडी के पद पर उम्हरे रहने में
दभ देवे के रामू-लक्ष्मी का भाष भिलैगा। स्त्रै वृक्षि शुकंकार के
काराम उड़ुभ, भपूभ आर शुभ वृक्षिवें का उमित भभान नहीं
करते, वे रास का भभान पाने के राम ही मंत्रिल की उठ धाप
होगते हैं।"

शुवाम- कुलमीप एवं